

VI. HÚSIPARI SZAKMAI NAP

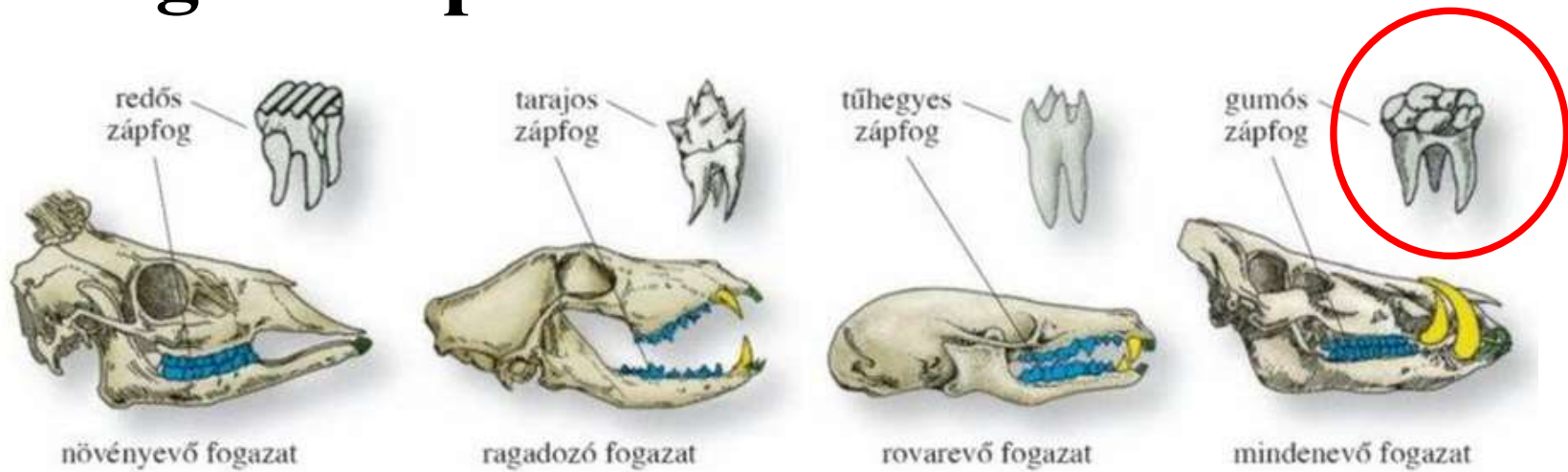
Flexitáriánus termékek fejlesztése

**Dr. Friedrich László, Dr. Kenesei György, Dr. Mednyánszky Zsuzsanna,
Dr. Nguyen Duc Quang, Surányi József**

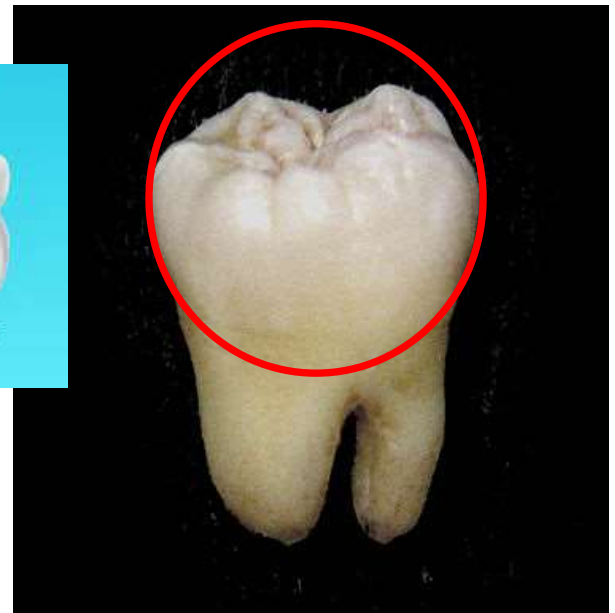
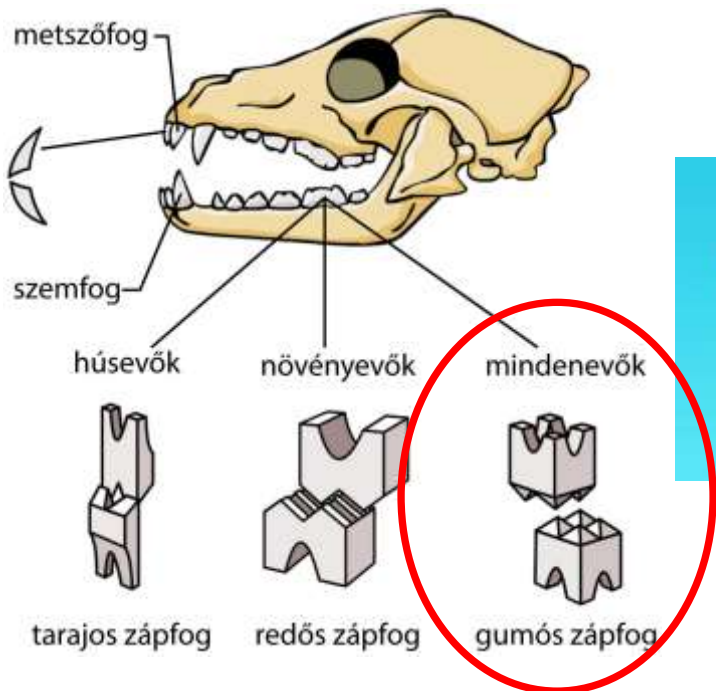
2024. február 13.

**Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
Élelmiszertudományi és Technológiai Intézet**

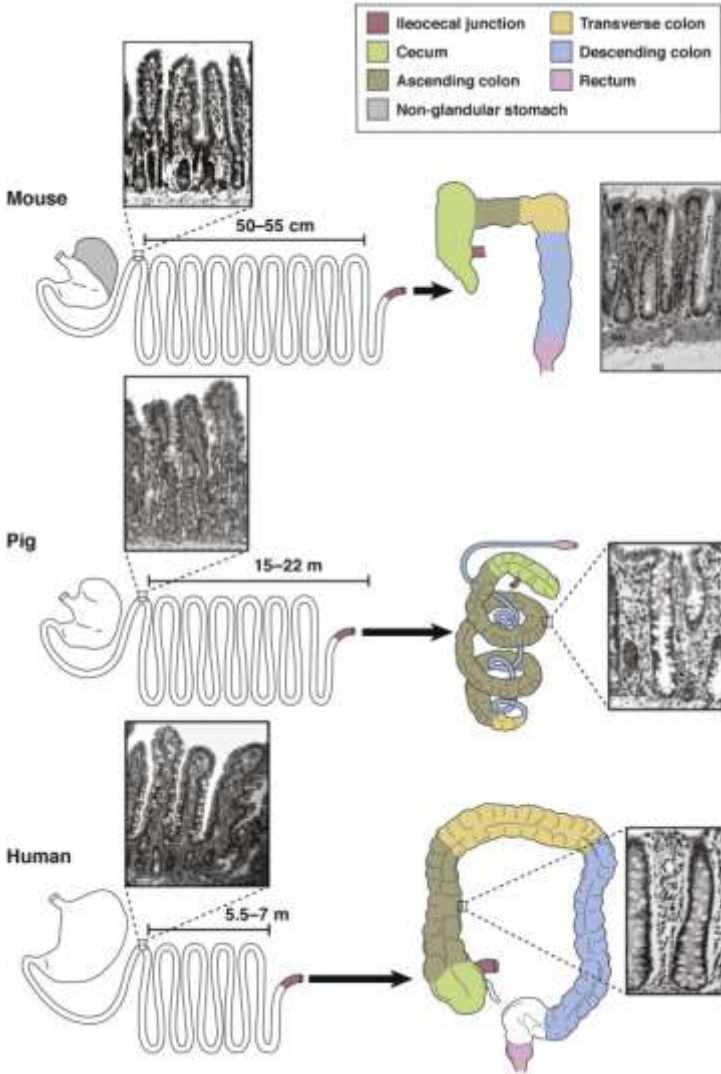
Fogazat típusok

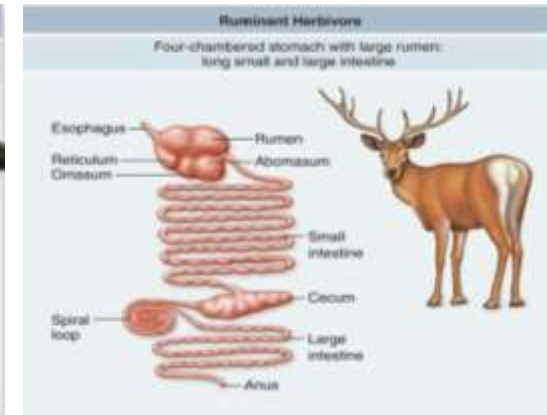
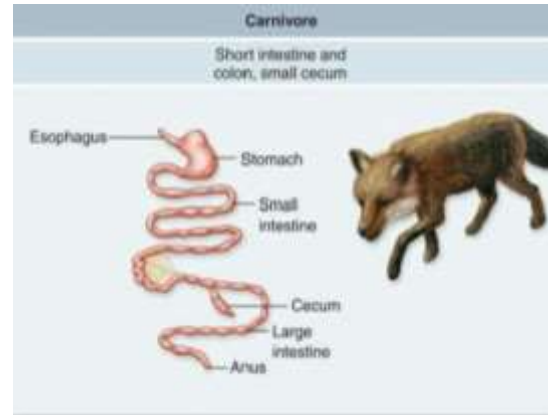
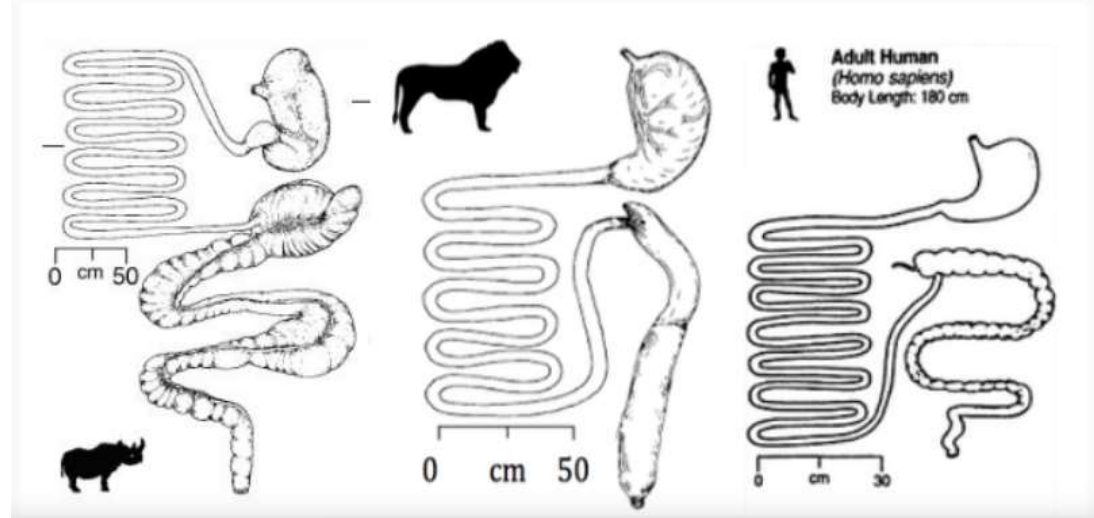
Emberi őrlőfog (molar)

Táplálkozás – fogazat - emésztőrendszer

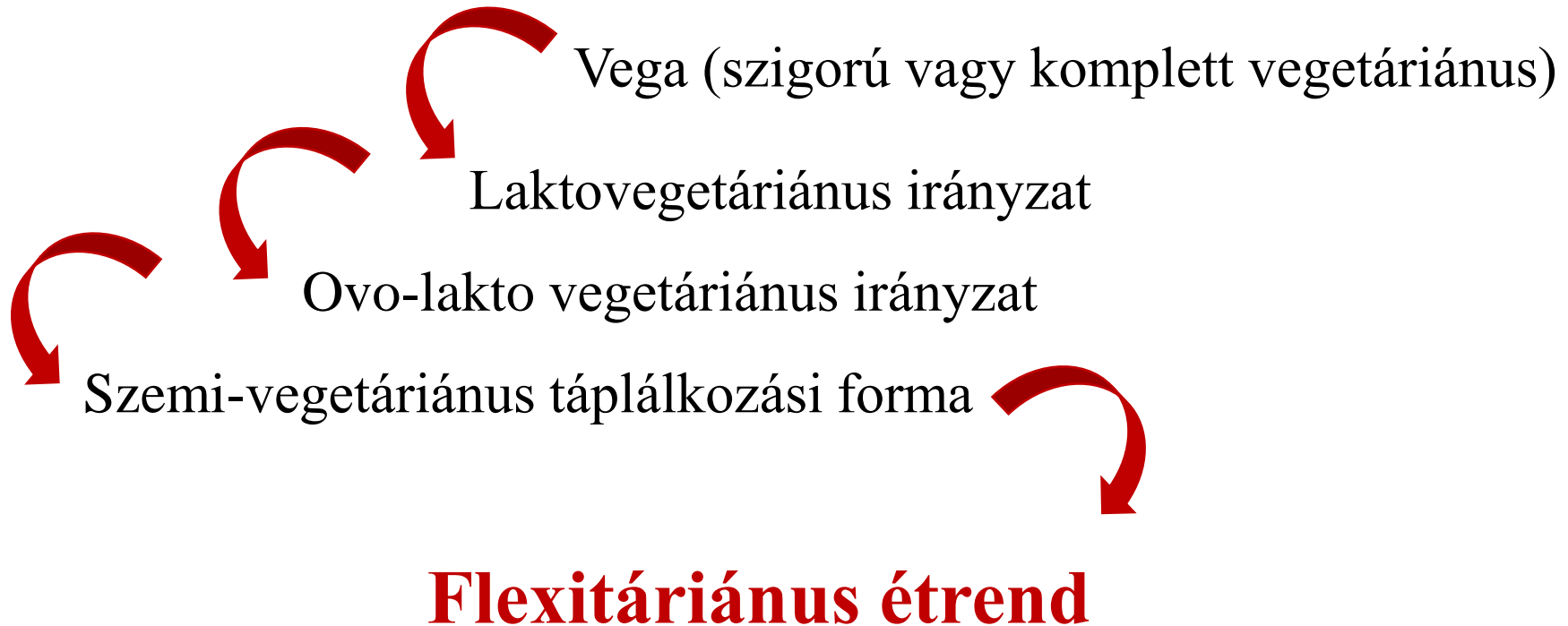

humans differ from both of these animals.

Táplálkozási irányzatok

A **vegetarianizmus** átfogó elnevezés, ezen belül több irányzatot különböztetünk meg:

Flexitáriánus étrend

„A vegetáriánus étrendnek **számos változata létezik**. A flexitáriánus étrend ezek közül a legmegengedőbb forma. A flexiteriánusok „egyszerűen” **kevesebb húst** fogyasztanak, mint a hagyományos étrendek követői. A flexiteriánusok étrendjükben csökkentik az állati eredetű élelmiszerek, illetve kifejezetten a hús fogyasztását, ezzel párhuzamosan pedig több növényi eredetű alapanyagból készült élelmiszert fogyasztanak. A flexiteriánus étrend tehát **nem bizonyos élelmiszerek elhagyását jelenti**, sokkal inkább új összetevők, új élelmiszerkategóriák hozzáadására, az étrend kibővítésére, változatosabbá tételére buzdít.”

(Sárga Diána, a Nestlé dietetikusa)

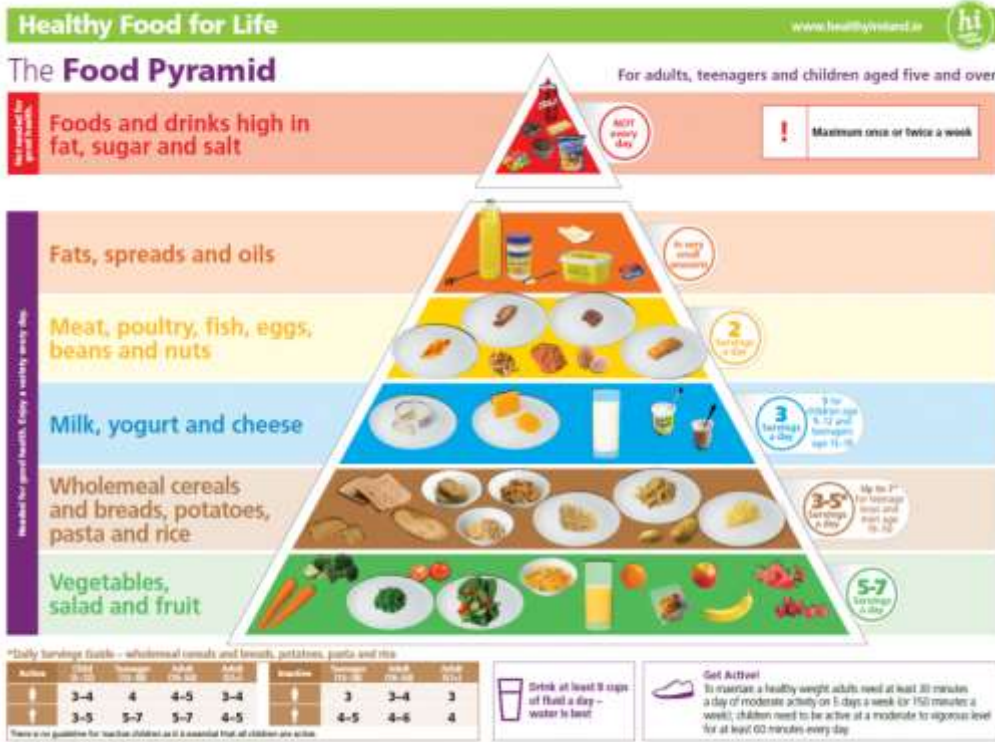
Flexitáriánus termékek

a **flexitáriánus**, vagy rugalmas vegetáriánus étrend:

- Feldolgozottság szintje ↑
- Összetevők - lista hossza ↑
- Technológiai lépések száma ↑
- Fogyasztói elvárások és az új termékek fogadtatása

- Egészségesebb – mai ismereteink szerint
- Fenntarthatósági normáknak megfelel ?
- Bolygónk számára is kedvezőbb, ökológiai lábnyom ?
- Üvegházhatású gázok ?

Kiegyensúlyozott vegyes étrend

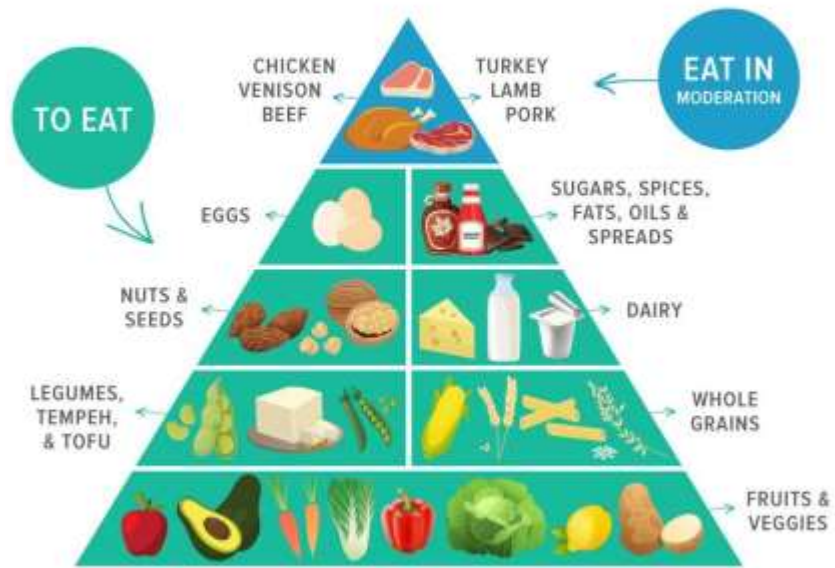

Department of Health, Ireland, 2020

Nagy az eltérés ?

Kiegyensúlyozott flexitariánus vegyes étrend

FLEXITARIAN DIET

BEGINNER 2 meatless days a week	ADVANCED 3 to 4 meatless days a week	EXPERT 5 meatless days a week
---	--	---

Flexitáriánus étrend

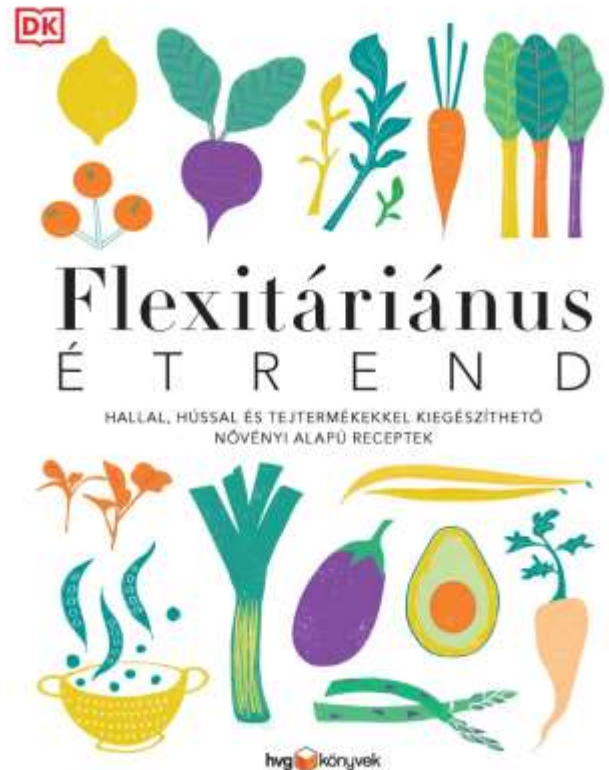
Állati és növényi eredetű alapanyag aránya

Kritikus pontok:

- Ásványi anyagok (Vas)
- Vitaminok (B12)
- Rost
- Fehérje értéke / Aminosav profil

Komplettálás:

- Növényi és állati eredetű alapanyagok
- Ideális aminosav arány (AS) arány

Teljesértékű fehérje: ami tartalmazza mind a 9 esszenciális aminosavat (histidin, izoleucin, leucin, lizin, metionin, fenilalanin, treonin, triptofán és valin)

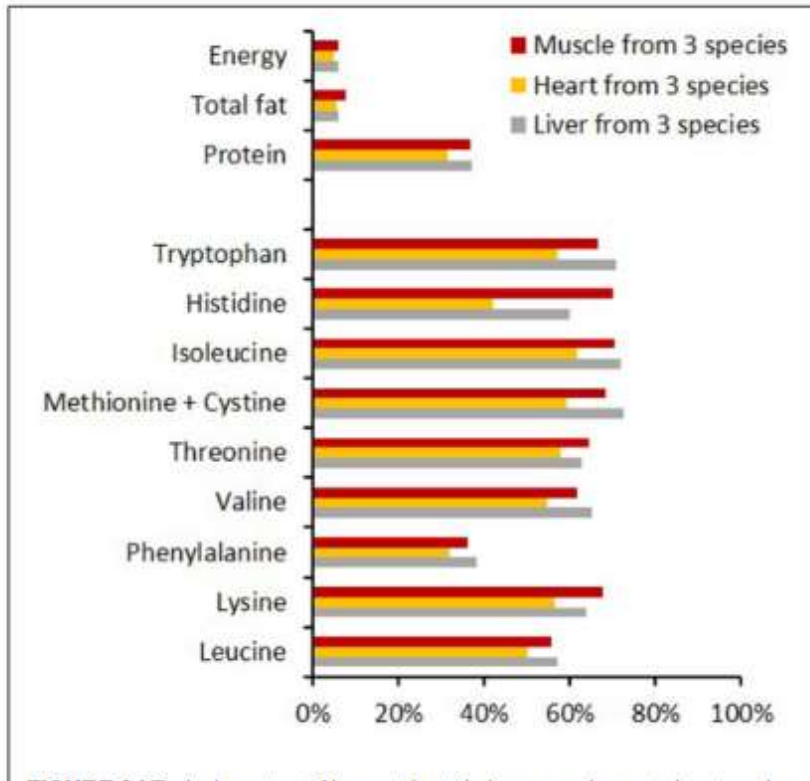
állati
eredetű

Hús (3)
Szív (3)
Máj (3)

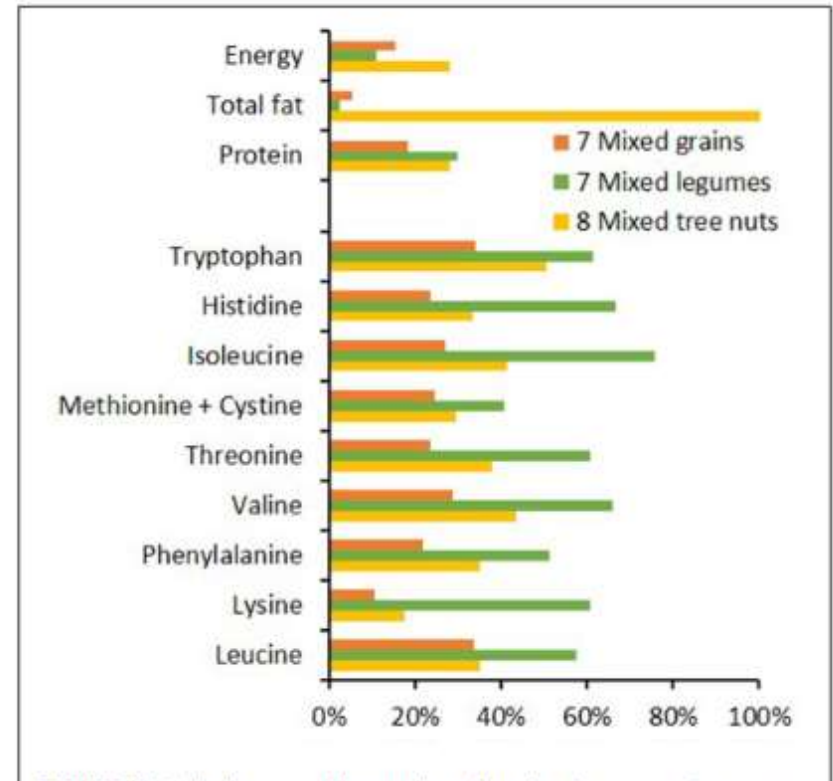
100 g nyers alapanyag ? %-ot
fedez a javasolt napi bevitelből

Gabona (7)
Zöldség (7)
Diófélék (8)

növényi
eredetű

FIGURE 3 | Typical content of key nutrients in lean muscle meat, heart and liver, shown here as the averaged values of lamb, beef, and pork sources (78) and expressed as a proportion of the adult male RDA (66) that would be provided by a 100 g raw serving. Items within nutrient classes are ordered by their increasing dietary requirement: amino acids 5–42 mg/kg bodyweight/day, minerals 55 µg–1,200 mg/day, vitamins 2.4 µg–14 mg/day. Calculations were based on the materials' raw native state, therefore water content is higher and nutrient concentrations are concomitantly lower than would be expected in the cooked versions of these foods.

FIGURE 4 | Typical content of key nutrients in grains, legumes and tree nuts, shown here as the averaged values of 7–8 sources (78) and expressed as a proportion of the adult male RDA (66) that would be provided by a 100 g raw serving. Items within nutrient classes are ordered by their increasing dietary requirement: amino acids 5–42 mg/kg bodyweight/day, minerals 55 µg–1,200 mg/day, vitamins 2.4 µg–14 mg/day. Calculations were based on the materials' raw native state, therefore water content is much lower and nutrient concentrations are concomitantly higher than would be expected in the cooked versions of these foods.

Növényi eredetű alapanyagok fehérjetartalma

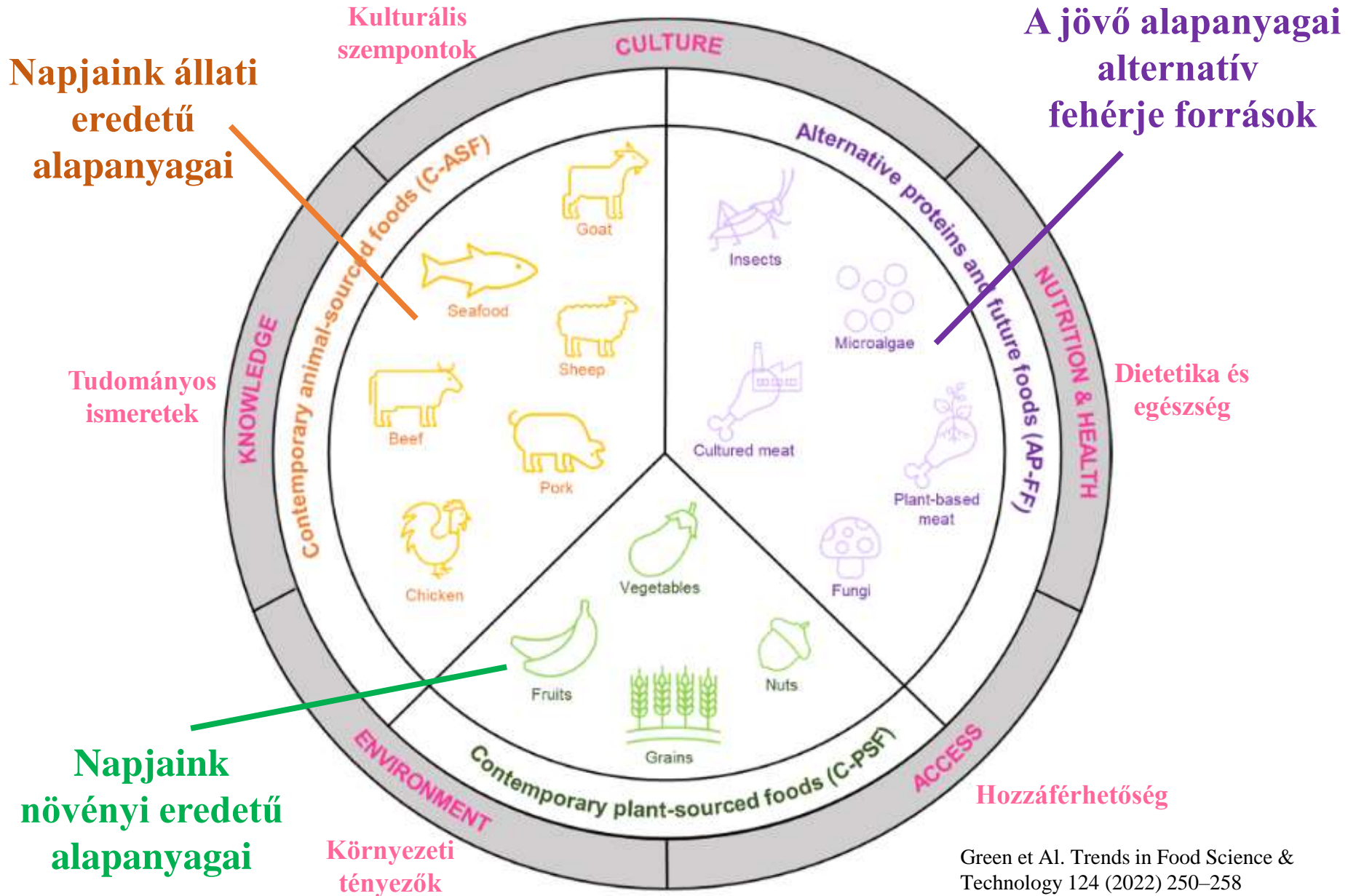
Állati eredetű alapanyagok fehérjetartalma

Food	Content (%) (from-to)	Content (%) (mean)	Food	Content (%) (from-to)
<i>Cereals, cereal products</i>			<i>Vegetables</i>	
Wheat flour	8.1-12.8	10.1	Fruit vegetables	0.7-1.7
Rye flour	5.1-12.0	9.6	Brassica vegetables	0.7-1.8
Rice (peeled)	7.0-7.3	7.1	Leaf vegetables	1.3-3.9
Bread (wheat)	6.7-11.4	6.7	Root vegetables	1.0-3.3
Bakery products	7.3-9.7	8.5	<i>Fruits</i>	
Pastry	3.5-7.8	5.6	Raw	0.3-1.5
Pasta	9.8-12.5	11.8	Dried	1.4-4.0
<i>Legumes, oilseeds, nuts</i>	21.4-44.7	24.2	<i>Other foods</i>	
Soybeans		44.7	Mushrooms	
Lentil		25.8	Yeast	
Poppy seed		18.0	Cocoa	
Potatoes		2.0	Chocolate	4.9-8.1

szárazon

Food	Content (%) (from-to)	Content (%) (mean)	Food	Content (%) (from-to)	Content (%) (mean)
<i>Meat, meat products</i>			<i>Game</i>		
Beef meat	13.1-27.0	20.8	Deer	22.7-23.2	23.0
Veal meat	18.3-28.0	21.8	<i>Fish</i>	16.0-29.0	18.7
Pork meat	9.1-20.2	15.5	Carp	17.7-17.9	17.8
Sheep meat	14.9-18.0	16.4	Trout	20.2-20.8	20.5
Rabbit meat	19.8-20.3	20.1	Cod	17.8-17.9	17.8
Offal	10.4-22.7	17.2	<i>Milk, dairy products</i>		
Pork liver	21.1-21.7	21.4	Cow milk	3.0-3.4	3.2
Beef liver	20.2-20.5	20.4	Curd	18.0-20.6	19.4
Sausages	12.8-28.0	20.8	Soft cheeses	12.5-20.2	15.0
<i>Poultry</i>			Hard cheeses	23.8-40.6	24.8
Chicken	21.2-21.4	21.3	Butter	0.4-0.6	0.5
Turkey	19.2-19.8	19.5	<i>Eggs</i>	12.5-12.6	12.6
Duck	11.2-11.8	11.5	Egg white	10.8-11.0	10.9
Goose	15.1-16.7	15.9	Egg yolk	15.8-16.0	16.0

A jelen és a jövő élelmiszerei – a felhasznált alapanyagokat meghatározó faktorok

Zöldség és burgonya: 240 g - 20,9%

Gyümölcs: ~ 130 g – 11,1% - kevés

Tej és tejtermék: 214 g – 18,7%

Hús és húskészítmény: ~ 190 g – 16,4%

Cereáliák, gabonák: 270g – 23,3%

OKOSTÁNYÉR*

A lehető legkevesebb
zsiradék, só, cukor

Folyadékok

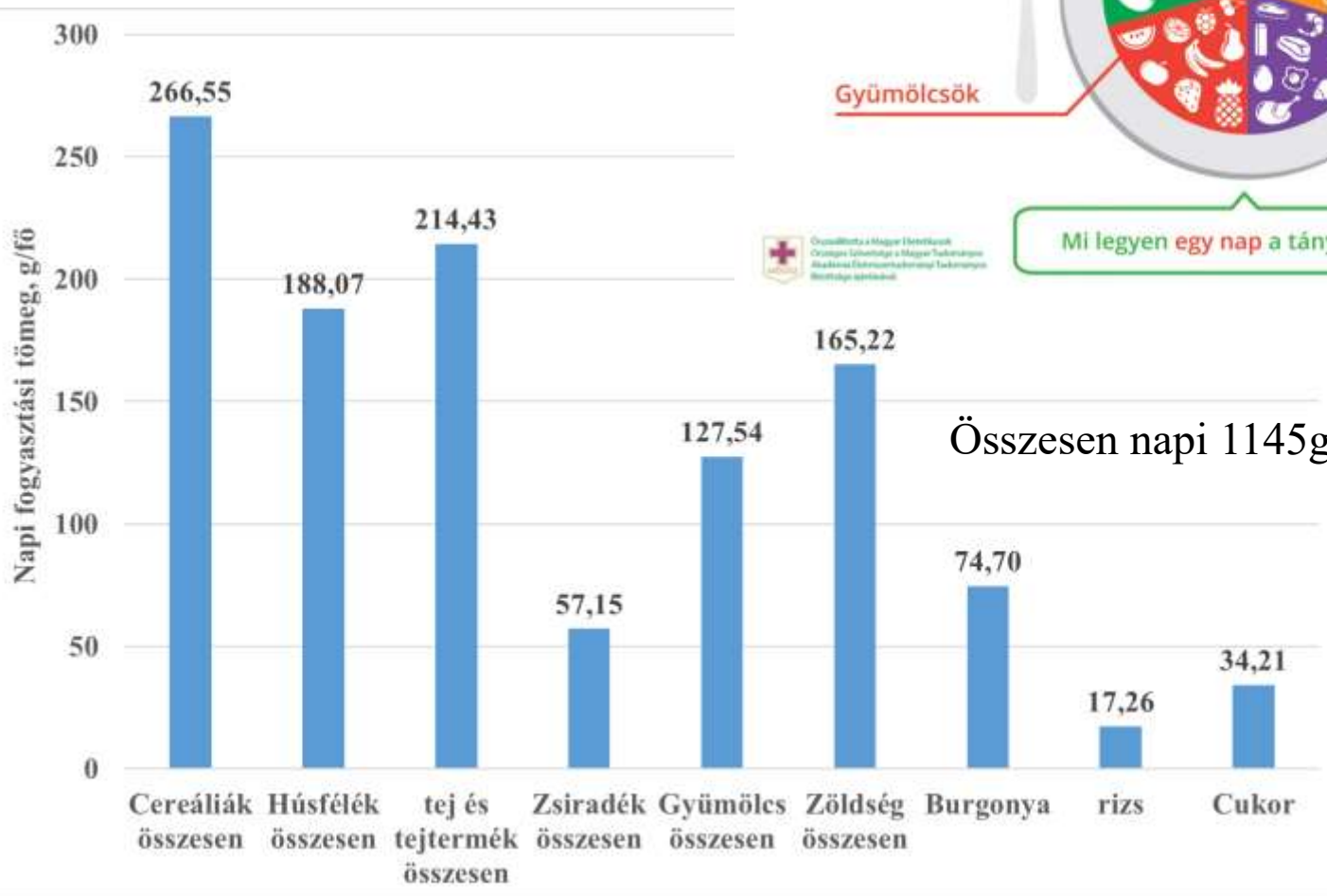
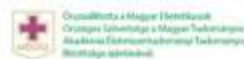
Zöldségek

Gabonafélék

Gyümölcsök

Húsok/halak/tojás/
tej és tejtermékek

Mi legyen egy nap a tányérodon?

1,4-1,5 kg ételt
fogyasztunk naponta

Számoljunk:

- 1, zöldség 25%
- 2, gyümölcs 25%
- 3, gabonaféle 25%
- 4, állati eredetű: 25%

Fehérjeszükséglet, állati és növényi fehérjearány

OTÁP felmérés eredménye (2014)

Férfi	Fehérje g/nap	Állati fehérje	Növényi fehérje	Arány Á/N
18 év alatt	100,3	60,9	39,3	1,5
18-34	111,1	69	42	1,6
35-64	98,6	59,4	39,2	1,5
≥ 65 év	86,9	51,5	35,5	1,5
Nő				
18 év alatt	76,3	45,8	30,5	1,5
18-34	82,1	50,1	31,9	1,6
35-64	76,4	46,4	29,9	1,6
≥ 65 év	70,3	40,1	30,2	1,3

Élelmiszerek fehérjetartalma % és a szükséges fogyasztandó mennyiség naponta, g

Referencia testtömeg: 73 kg, férfi, ≥ 65 év

Napi fehérje szükséglet: 65,7 g

	Csirke	Sertés	Marha	Hal	Szója	Borsó	Lencse	Bab száras	Tej	Sajt	Tojás
Fehérjear- talom, %	23	21	18	20	41	22	26	22	3,4	30	12
Szükséges mennyiség, g	269	295	344	309	151	281	238	281	1821	206	516
	Csiperkegomba	Burgonya	Rizs	Kenyér	Kelbimbó	Brokkoli	Fejes káposzta				
Fehérjear- talom, %	6	2,50	8	8,3	4,9	3,3	1,6				
Szükséges mennyiség, g	1032	2476	774	746	1264	1876	3870				
	Csemege kukorica	Paradicsom	Sárgarépa	Uborka	Zöldpaprika	Saláta	Retek	Petrezselyem -zöld			
Fehérjear- talom, %	4,7	1	1,2	1	1,2	1,4	1,2	4,1			
Szükséges mennyiség, g	1317	6192	5160	6192	5160	4423	5160	1510			

Élelmiszerek esszenciális aminosav-tartalma mg/g fehérje értékben

Az aminosav-tartalom mellett az aminosavak aránya a meghatározó!!!

Esszenciális aminosav mg/g fehérje	Referencia fehérje összetétele mg/g fehérje															
		Csirke	Sertés	Marha	Hal	Szója	Borsó	Lencse	Bab szárász	Tej	Sajt	Tojás	Csiperke- gomba	Burgo- nya	Rizs	Kenyér
		23,00	21,00	21,00	20,00	41,00	22,00	26,00	22,00	3,40	30,00	12,00	6,00	2,50	8,00	8,30
Hisztidin	15	29,4	25,3	34,1	27,42	55,2	25	24,2	31,2	26,28	25,9	23,04	18,1	16,7	25,2	21
Izoleucin	30	60	53,28	48,48	48,32	81,3	46,5	44,8	41,3	46,72	45,51	61,2	28,8	29,4	44,4	38
Leucin	39	67,8	83,91	81,6	83,58	126	74	74,3	76,2	93,4	92,13	85,68	72	47,6	86,4	70
Lizin	48	89,4	93,24	90,72	92,07	106	81,5	69,3	71,6	75,92	75,48	68,4	88,2	51,9	37,2	16
Metionin + cisztein	23	28,39	27,97	27,36	65,3	22	10	8,4	10,9	23,36	23,68	33,12	9	21,1	21,6	15
Fenilalanin + tirozin	41	45,41	43,07	44,16	37,87	91,2	50	49,2	50,35	52,56	51,43	55,44	34,2	51	50,4	51
Treonin	25	45,4	47,51	46,56	45,71	61,2	44,5	41,6	39,8	43,8	42,55	49,68	68,4	32,1	34,8	21
Triptofan	6,6	11,46	12,87	11,04	10,45	30	10	9,2	10,2	11,7	12,95	14,4	3,6	15,1	14,4	10
Valin	40	57,7	57,7	63,36	67,91	79,6	51	48,1	57,6	55,48	55,5	66,24	45	20,4	60	40
Szumma	267,6	434,96	444,85	447,38	478,63	652,5	392,5	369,1	389,15	429,22	425,13	457,2	367,3	285,3	374,4	282

A hús aminosav-tartalma optimális arányt biztosít!!!

Izomépülésben fontos aminosavak (izoleucin, leucin, valin) mennyisége az egyes élelmiszerekben (g/100 g élelmiszer)

	Szójánál kedvezőtlen az antinutritív hatás										
	Csirke	Sertés	Marha	Hal	Szója	Borsó	Lencse	Bab száraz	Csiperke gomba	Burgonya	Rizs
Izoleucin	1,38	1,12	1,07	0,97	1,71	1,02	1,16	0,91	0,17	0,07	0,36
Leucin	1,56	1,76	1,57	1,67	2,65	1,63	1,93	1,68	0,43	0,12	0,69
Valin	2,06	1,96	1,83	1,84	2,23	1,79	1,80	1,58	0,53	0,13	0,30
SUMMA BCAA	5,00	4,84	4,67	4,48	6,58	4,44	4,90	4,16	1,13	0,32	1,34
PDCAAS korrekció	<i>5,00</i>	<i>4,74</i>	<i>4,59</i>	<i>4,48</i>	<i>5,92</i>	<i>3,51</i>	<i>3,92</i>	<i>3,08</i>	<i>0,79</i>	<i>0,29</i>	<i>1,08</i>

Különböző gombák esszenciális aminosavtartalma

Teljesértékű fehérje (tojás=1, hús ~0,9) minden esszenciális aminosavat ideális arányban tartalmaz !

Name of amino acids	Amino acid content, g per 100 g of protein								
	Perfect protein	Oyster mushroom	Shiitake	Enoki	Flammulina velutipes	Vovarella volvaceae	Agaricus bisporus	Pleurotus eryngii	Straw mushroom
Essential amino acids	36.0	42.7	45.7	77.9	31.6	39.4	69.3	38.8	43.8
Valine	5.0	5.0	5.2	7.1	3.0	2.7	8.1	4.3	6.3
Isoleucine	4.0	3.8	4.7	11.9	3.6	4.0	16.4	2.3	5.3
Leucine	7.0	8.8	9.2	11.4	5.6	8.2	14.3	2.3	7.3
Lysine	5.5	5.0	5.6	15.4	3.9	5.2	13.0	0.6	6.2
Methionine +Cystine	3.5	7.5	6.0	7.1	3.8	5.4	4.3	15.6	6.7
Threonine	4.0	4.2	4.8	7.8	3.4	5.0	4.3	3.0	5.2
Phenylalanine +Tyrosine	6	6.9	9.0	13.7	7.1	7.0	5.6	9.7	6.7
Tryptophan	1	1.5	1.2	3.4	1.2	1.9	3.2	1.0	0.1
Nonessential amino acids	-	54.0	55.2	100.4	34.7	50.9	78.0	34.5	52.7
Arginine	-	5.4	5.3	12.8	4.3	5.5	8.8	2.4	4.9
Glutamic acid	-	16.5	11.5	27.8	7.3	11.9	12.7	6.3	14.0
Alanine	-	8.2	7.8	16.9	7.3	10.5	22.9	7.3	8.6
Glycine	-	6.1	10.3	8.0	4.1	5.4	6.7	2.6	6.9
Asparaginic acid	-	9.8	7.8	16.9	7.3	10.5	22.9	7.3	8.6
Proline	-	1.7	3.4	12.2	1.9	3.0	8.2	7.7	2.1
Serine	-	4.2	4.7	7.0	2.7	3.4	7.4	2.9	4.2
Histidine	-	1.9	2.2	5.5	1.5	2.9	2.0	1.3	2.3

Víztartalom: 70-90%

Aminosav arányok: hús / gomba

Esszenciális aminosavak a fehérjetartalom %-ában

		treonin	valin	Metio- nin	izo- leucin	leucin	fenil- alanin	lizin	szerin	Hiszti- din
hús	marha	11,31	10,28	6,00	4,55	2,03	1,44	0,86	2,09	0,78
	birka	9,07	19,11	3,85	0,88	3,16	5,9	11,67	3,88	10,87
	csirke	5,64	3,31	5,01	9,73	2,65	3,32	5,69	7,30	1,15
gomba	átlagérték (5 faj)	9,14	3,70	3,26	3,31	3,54	5,14	4,48	7,91	11,22

**Leucin, izoleucin, valin:
2:1:1 arány**

Fehérjetartalom, g/100g		
hús	marha	22,18
	birka	24,51
	csirke	19,5
gomba	átlagérték (5 faj)	14,37
	Laska, csiperke	3-4

Gomba átlag (5faj): S. Crassa, P. salicinus and T. Fracticum, A. aegerita and H. leucopus

Termékek / ételek

húsanalóg termékek

Hasonlóságra törekvés:

- külalak
- íz
- állomány
- konyhatechnológia
- elkészítés

Hasonlóság a háttérbe szorul:

- beltartalmi, dietetikai paraméterek
- eredeti összetevők érzékszervi tulajdonságait nem maszkoljuk

Élelmiszer címke –
termékinformációk
alapján

állati
hamburger
pogácsa

zöldség
burger

növényi
alapú
hamburger

virslis

növényi
virslis

Energia

KJ

1006

731

629

~1000

573

zsír

**Jellemzően nem teljesértékű fehérje a
növényi alapú termékeknél**

137

6,4

telített zsírok

g/100g

0

2

0,0

0-10

0,5

szénhidrát

g/100g

0

22

11,9

0,8-1,2

4,7

cukor

g/100g

0

1,5

1

~0,7

0,4

rost

g/100g

0

5

1,26

0

0,1

fehérje

g/100g

18

3

18,1

11-15

14,9

só

g/100g

0,14

1

2,2

2-2,2

1,84

Flexitáriánus termékek / ételek

Újdonság ?

- **Fasírt** (dúsítás: gabona, zöldség)
- **Tavaszi felvágott** (1980-as évek, 5-20 % zöldség)
- **Bélszínroló** (retro, ~30 % hústartalom, bélszín ~0 %)
- **Gefilte Fish** (zöldséges halfasírt –
növényi alapanyag 25-60 %)
- **Pörköltzsaft / pecsenyelé a főzelék tetején** (feltét)

Új flexitáriánus termékek

- a mai kor követelményeinek megfelelően
- a hús és egyéb állati eredetű alapanyagok jelen vannak:
  - technofunkciós tulajdonságok miatt
  - táplálkozásélettani szerepe miatt
  - érzékszervi tulajdonsága miatt

Új flexitáriánus termékek fejlesztése

Komplettálás

Fehérje
értéke

- Esszenciális aminosavak ideális arányban

rost

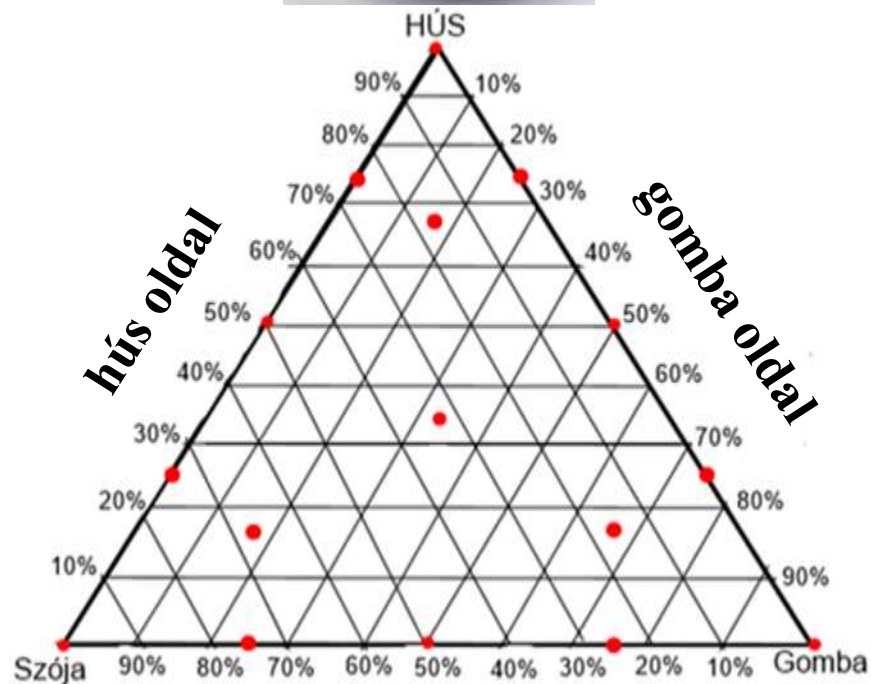
- Dietetikai szempont
- Állomány kialakítása

Érzék-
szervi
érték

- Étvágy, megszokott ízek
- Hangulati tényező, lélektani háttér

Csökkentett hústartalmú burger fejlesztése, MATE ÉTTI

	Hús	Szója	Gomba
1.	100%	-	-
2.	-	100%	-
3.	-	-	100%
4.	50%	50%	-
5.	-	50%	50%
6.	50%	-	50%
7.	33,5%	33,5%	33,5%
8.	25%	75%	-
9.	75%	25%	-
10.	-	25%	75%
11.	-	75%	25%
12.	25%	-	75%
13.	75%	-	25%
14.	67%	16,5%	16,5%
15.	16,5%	67%	16,5%
16.	16,5%	16,5%	67%

szója oldal

Csökkentett hústartalmú burger fejlesztése

a) 100% hús

b) 100% gomba

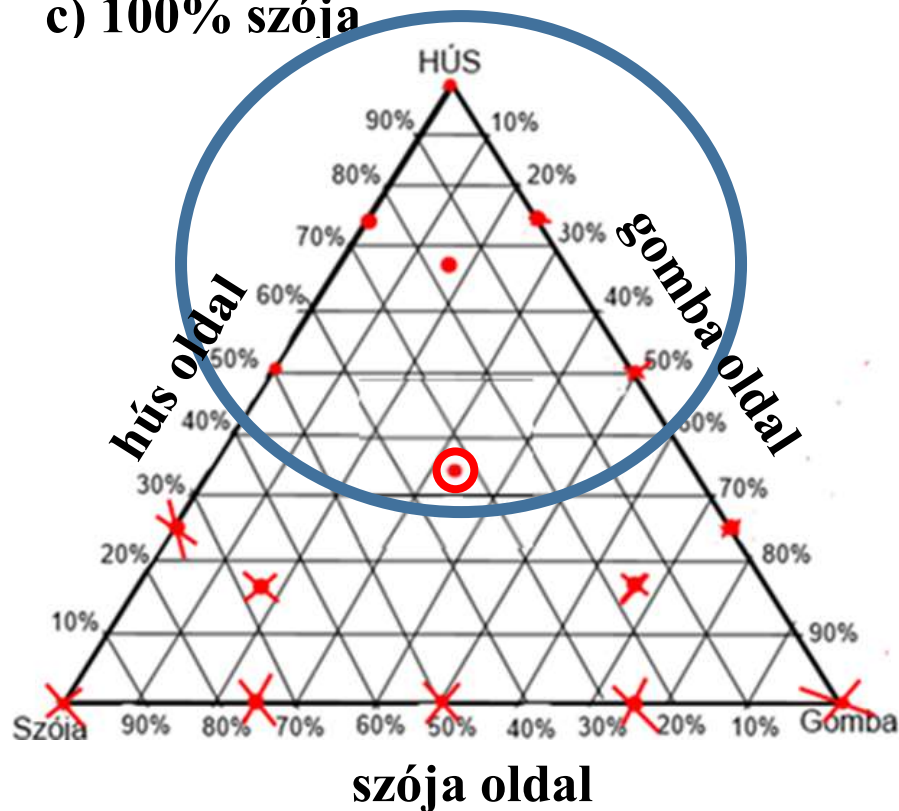

c) 100% szója

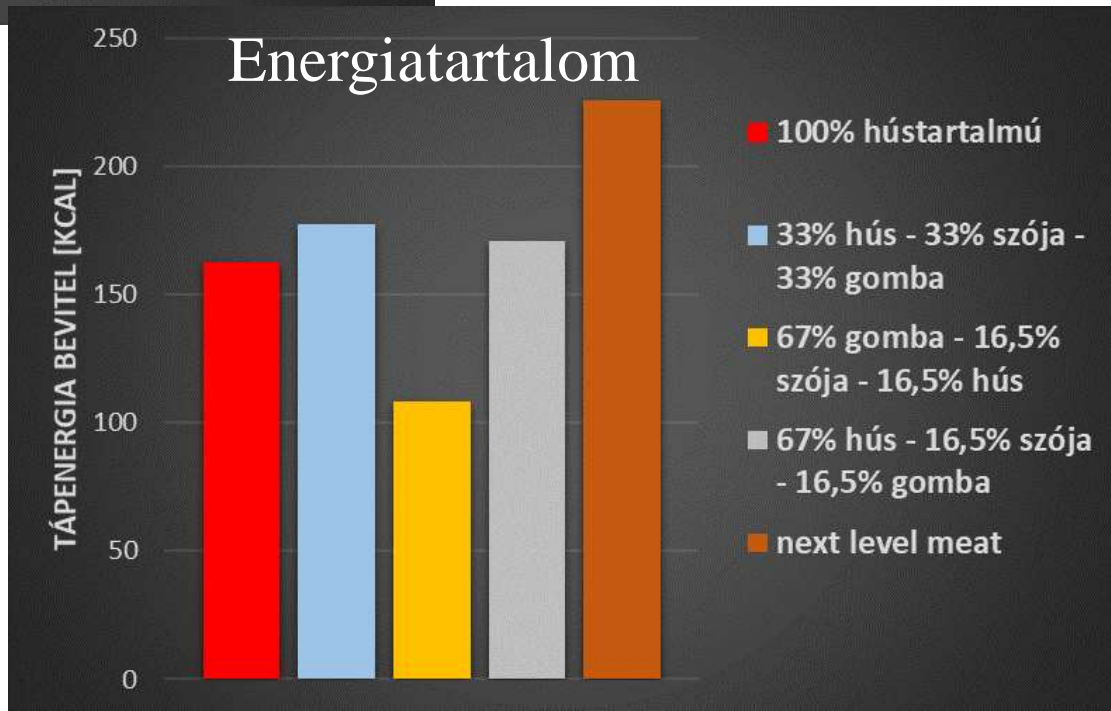
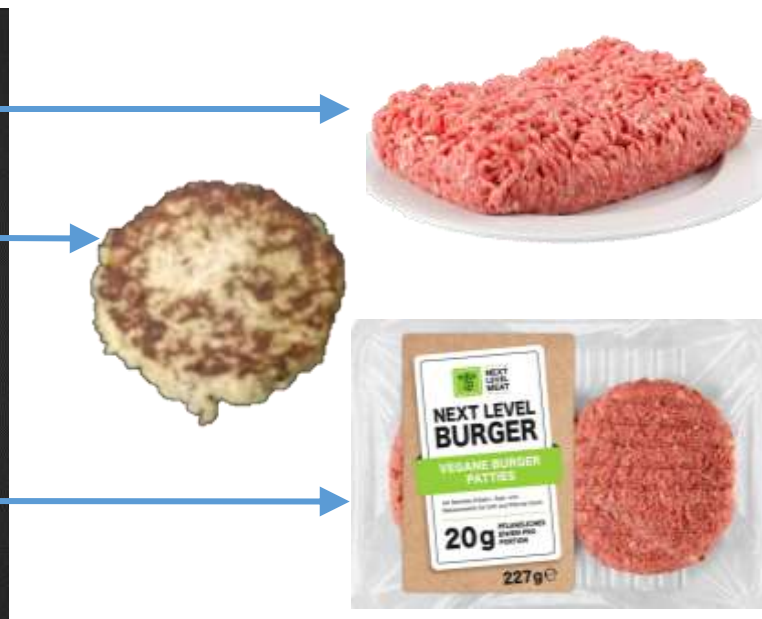
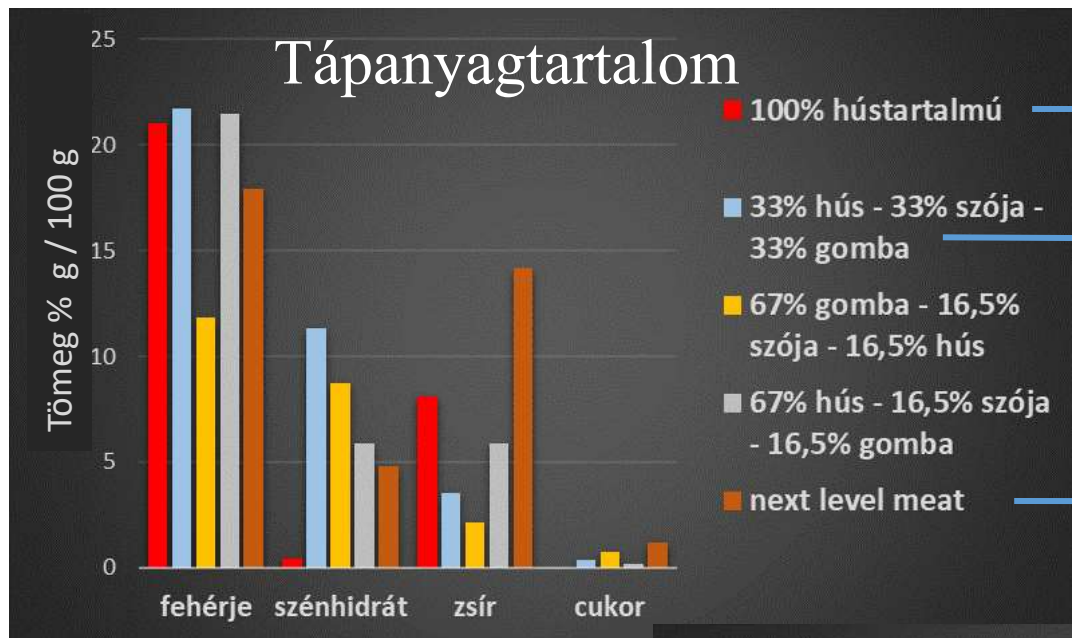

d) 33% hús - 33% gomba - 33% szója

→ itt a legkisebb a hús arány

Csökkentett hústartalmú burger fejlesztése

Gomba – virsli fejlesztése (hús – gomba arány változtatása)

100% hús

90% hús

80% hús

70% hús

60% hús

50% hús

40% hús

30% hús

20% hús

10% hús

100% gomba

Napjainkban a világ népességének mindössze **5%-a** tartja magát **vegetáriánusnak**, míg sokkal többen vannak (**14-60%** között), akik **flexitáriánusnak** vallják magukat, ami azt jelenti, hogy csökkentik a húsfogyasztást, de **nem iktatják ki teljesen az étrendjükből.** (Kemper, 2020).

United Nations Sustainable Development Goals

Paris Climate Agreement

MAGYAR AGRÁR- ÉS
ÉLETTUDOMÁNYI EGYETEM

Élelmiszertudományi és
Technológiai Intézet

VI. HÚSIPARI SZAKMAI NAP

Hús nélkül nincs élet és életminőség!

Össze kell fognia hazai és nemzetközi szinten az iparnak, a tudománynak és a Minisztériumnak a tisztánlátás és a korrekt tájékoztatás érdekében!

Eredmény: egészséges társadalom és fenntartható környezet, hosszútávú megélhetés!

**Köszönöm megtisztelő
figyelmüket!**